

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania A.S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w [...]

o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu

Okręgowego w [...] VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23

czerwca 2016 r. o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego, oraz o

nałożności z tytułu zaległych składek na skutek zażalenia na postanowienie Sądu

Okręgowego w [...] VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 lipca

2017 r., w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania oraz

odrzucenia odwołania,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 lutego 2018 r.,

zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 7 września 2017 r.,

1. oddala zażalenie

**2. zasądza od A.S. na rzecz organu rentowego kwotę 240
(dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
zażaleniowego przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 7 lipca 2017 r., Sąd Okręgowy w [...] w punkcie I odrzucił skargę A.S. o wznowienie postępowania w sprawie sygn. akt VIII U .../16,

zaś w punkcie II odrzucił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w [...] z dnia 24 października 2016 r.

W uzasadnieniu Sąd podniósł, że A. S. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie o sygn. akt VIII U .../16. W skardze powołał się na przepisy art. 399 § 1 k.p.c. i art. 403 § 2 k.p.c. W uzasadnieniu skargi wskazał, że w toku postępowania, jakie toczyło się przed Sądem Okręgowym w [...] w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa, nie dysponował dokumentami dotyczącymi stosunku pracy, w szczególności stwierdzającymi, iż podjął i wykonywał pracę na terenie Słowacji. Pracodawca słowacki firma M. s.r.o. nie chciał wydać wnioskodawcy tych dokumentów. Aktualnie ubezpieczony jest w posiadaniu dowodów, które mają istotny wpływ na wynik sprawy, a których nie mógł wykorzystać w zakończonym postępowaniu. Nadto wskazał, iż o wydanym w dniu 23 czerwca 2016 r. wyroku Sądu Okręgowego w sprawie sygn. akt VIII U .../16 dowiedział się dopiero w dniu 3 października 2016 r., kiedy to otrzymał korespondencję z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w [...], dlatego zgodnie z art. 407 § 1 k.p.c. zachował termin do wniesienia przedmiotowej skargi. Wcześniej zaś nie otrzymał żadnej korespondencji, która wskazywałaby na wyznaczenie rozprawy i możliwość zapadnięcia wyroku. W tym zakresie został on zatem pozbawiony możliwości obrony swoich praw.

Sąd Okręgowy podkreślił również, że w dniu 12 grudnia 2016 r. A. S. złożył odwołanie od decyzji z dnia 24 października 2016 r. (otrzymanej w dniu 2 listopada 2016 r.), w przedmiocie ustalenia obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Wniósł o uchylenie tej decyzji w całości wskazując, iż została ona wydana w sytuacji nierozstrzygnięcia kwestii, któremu ustawodawstwu podlega wnioskodawca.

Postanowieniem z dnia 17 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy połączył sprawę z odwołania A.S. od decyzji z dnia 24 października 2016 r. ze sprawą ze skargi o wznowienie postępowania w sprawie sygn. akt VIII U .../16.

W ocenie Sądu pierwszej instancji skarga o wznowienie podlega odrzuceniu na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. jako nieoparta na ustawowej podstawie. W rozpoznawanej sprawie skarżący wprawdzie wskazał podstawy prawne

wznowienia postępowania, powołując się na przesłanki wymienione w art. 403 § 2 k.p.c. oraz wskazywał, że w zakończonym prawomocnie postępowaniu sygn. VIII U .../16 pozbawiony został możliwości działania, jednakże w rzeczywistości żadna z tych przesłanek nie występuje. Jako niewykryte wcześniej dowody skarżący przytacza bowiem zaświadczenia o zatrudnieniu i opłacaniu składek przez słowackiego pracodawcę. Wnioskodawca mógł jednak uzyskać wskazane dowody już w toku postępowania o sygn. VIII U .../16 bądź dowodzić tego faktu innymi sposobami. Tymczasem skarżący nie odbierał prawidłowo skierowanej do niego korespondencji, nie stawiał się na rozprawę w dniu 23 czerwca 2016 r. i przez kilka miesięcy nie interesował się wytoczonym postępowaniem sądowym. Tym samym na uwzględnienie nie zasługują również okoliczności podnoszone przez skarżącego, a dotyczące pozbawienia go możliwości działania w toku zakończonego postępowania. Sąd zaznaczył ponadto, że także w toku postępowania skargowego wnioskodawca nie stawiał się dwukrotnie na rozprawie i nie podejmował korespondencji kierowanej do niego z Sądu.

Z opisanych względów, na podstawie art. 410 § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie I postanowienia.

Odwołanie A.S. od decyzji z dnia 24 października 2016 r., którą jak sam przyznał w odwołaniu, otrzymał w dniu 2 listopada 2016 r., Sąd uznał natomiast za spóźnione. Wnioskodawca nie przedstawił bowiem żadnych okoliczności wskazujących na fakt, iż przekroczenie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od niego. Ubiegając się o rozpoznanie odwołania wyniesionego po terminie ubezpieczonego obciążał zaś taki obowiązek. Tymczasem skarżący nie wnosił o przywrócenie terminu, nie stawiał się również na rozprawie. Zaskarżona decyzja zawierała natomiast jasne i precyzyjne pouczenie o możliwości skorzystania z prawa do wniesienia odwołania w terminie jednego miesiąca od dnia jej doręczenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477⁹ § 1 i 3 k.p.c. orzekł jak w punkcie II postanowienia.

A. S. złożył zażalenie na przedmiotowe postanowienie, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając naruszenie:

1) art. 403 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 i w zw. z art. 14 ust. 5b rozporządzenia

Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy po wydaniu wyroku w sprawie o sygn. akt VIII U .../16 wnioskodawca otrzymał protokoły pokontrolne pracy w M. s.r.o., PIT za rok 2015, zaświadczenie o zatrudnieniu, RLFO, potwierdzenia otrzymanych wynagrodzeń, w których posiadaniu do tego momentu był pracodawca wnioskodawcy, który odmawiał ich wydania, a które potwierdzają, iż wnioskodawca w sposób rzeczywisty świadczył pracę na terenie Słowacji, dodatkowo w wymiarze większym niż marginalny, a zatem pojawiły się nowe środki dowodowe, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu,

2) art. 410 § 1 i 2 k.p.c. poprzez błędne uznanie, iż powód nie uprawdopodobnił okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania, co skutkowało odrzuceniem skargi, podczas gdy powód na etapie postępowania administracyjnego i sądowego uzasadniał brak możliwości uzyskania wszystkich dokumentów świadczących o faktycznym wykonywaniu pracy na terenie Słowacji, a także odmowie ich wydania przez pracodawcę,

3) art 477⁹ § 1 i 3 k.p.c. polegające na odrzuceniu odwołania, w sytuacji w której przekroczenie terminu do jego wniesienia nie było nadmierne i nie nastąpiło z przyczyn zależnych od wnioskodawcy.

W uzasadnieniu żalący podniósł, że uprzednio słowacki pracodawca odmawiał wydania dołączonych do skargi dokumentów i dlatego powód zdecydował się na złożenie wniosku o przesłuchanie M. S. Mógłby on potwierdzić okoliczności wskazane w skardze. Odnośnie terminowości złożenia odwołania od decyzji organu rentowego z dnia 24 października 2016 r. ubezpieczony zaznaczył, że termin do wniesienia odwołania nie został przekroczony przez niego w sposób rażący (10 dni). Wnioskodawca nie jest zaś profesjonalistą i mimo prawidłowego pouczenia niepoprawnie zapamiętał termin na zaskarżenie decyzji uważając, że wynosi on dwa miesiące.

Wskazując na powyższe okoliczności żalący domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 23 czerwca 2016 r., sygn.

akt VIII U .../16, uwzględnienie odwołania i ustalenie, iż w stosunku do wnioskodawcy właściwym w zakresie ubezpieczeń społecznych jest ustawodawstwo słowackie. Z treści zażalenia wynika nadto, iż skarżący wnosił także o uchylenie orzeczenia odrzucającego odwołanie. A. S. domagał się również zasądzenia zwrotu kosztów postępowania.

Postanowieniem z dnia 7 września 2017 r., sygn. akt III AUz .../17, wydanym w sprawie ze skargi A.S. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie A.S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w [...] o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego, sygn. akt VIII U .../16, oraz sprawie A.S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w [...] o należności z tytułu zaległych składek na skutek zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w [...] z dnia 7 lipca 2017 r., sygn. akt VIII U .../16, w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania oraz odrzucenia odwołania, Sąd Apelacyjny w [...] oddalił zażalenie.

Odnosząc się do rozstrzygnięcia dotyczącego odrzucenia skargi o wznowienie Sąd Apelacyjny podał, że z treści skargi A.S. wynika, iż jako podstawę wznowienia postępowania w sprawie sygn. akt VIII U .../16 przyjął wymienione w art. 403 § 2 k.p.c. późniejsze wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Takim środkiem dowodowym jest zdaniem strony dokumentacja pracownicza związana z zatrudnieniem u słowackiego pracodawcy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji słusznie przyjął, że przedmiotowa skarga nie może być uznana za opartą na wymienionej wyżej ustawowej podstawie. Zgodnie z poglądami zawartymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza, iż skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, że podnoszona podstawa nie zachodzi. Taka skarga podlega odrzuceniu na posiedzeniu niejawnym. Późniejsze wykrycie okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy może stanowić podstawę wznowienia postępowania tylko wówczas,

gdy przedmiotowe fakty istniały przed uprawomocnieniem się wyroku, ale nie były stronie znane lub dowody istniały w trakcie zakońzonego postępowania, ale nie były objęte materiałem sprawy, ponieważ strona nie wiedząc o nich, nie mogła z nich skorzystać.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy słusznie podniósł, że dowody przedłożone wraz ze skargą o wznowienie (m.in. zaświadczenie o zatrudnieniu czy opłacaniu składek przez słowackiego pracodawcę) A. S. mógł przedstawić w toku postępowania w sprawie sygn. akt VIII U .../16. W razie trudności z ich uzyskaniem na tamtym etapie procesu miał również możliwość złożenia wniosku o zażądanie swojej dokumentacji pracowniczej przez Sąd bezpośrednio od zatrudniającej go Spółki. Wnioskodawca mógł również wnosić o przesłuchanie Prezesa Zarządu Spółki M., który to wniosek został złożony dopiero w skardze o wznowienie. W trakcie procesu w sprawie sygn. akt VIII U .../16 A.S. nie wystąpił ze wskazaną inicjatywą dowodową i dlatego aktualne składanie przedmiotowych wniosków dowodowych nie może być uznane za spełnienie przesłanki, o której mowa w art. 403 § 2 k.p.c. Instytucja wznowienia postępowania nie może bowiem służyć ani naprawianiu błędów popełnionych przez stronę w toku pierwotnego procesu, ani stwarzaniu szansy na kolejne rozpoznanie sprawy wobec wcześniejszej bierności odwołującego się od decyzji organu rentowego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego skarżący nie został również pozbawiony możliwości działania w postępowaniu toczącym się w sprawie sygn. akt VIII U .../16. Pozbawienie możliwości działania w procesie w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c. oznacza całkowite pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw, a więc znalezienie się przez stronę w takiej sytuacji, która uniemożliwiała, a nie tylko utrudniała, popieranie przed sądem dochodzonych żądań lub obronę przed zarzutami strony przeciwnej. Pozbawienie strony możliwości działania polega na tym, że z powodu wadliwości proceduralnych sądu, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, strona nie mogła brać udziału w całym postępowaniu lub istotnej jego części. Powołany przepis art. 401 pkt 2 k.p.c. zakłada zatem, że strona nie mogła wziąć udziału w postępowaniu na skutek nieprawidłowego procedowania sądu i dlatego nie miała świadomości, iż doszło do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Taka sytuacja nie zaszła w

sprawie sygn. akt VIII U .../16. Wnioskodawca został prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy, która odbyła się w dniu 23 czerwca 2016 r. Nie podjął jednak kierowanej do niego korespondencji i nie stawiał się na posiedzeniu Sądu. Przez kilka kolejnych miesięcy nie interesował się również przebiegiem zainicjowanego przez siebie procesu. Niebranie przez niego udziału w postępowaniu nie wynikało jednak z uchybień Sądu, lecz nieprzykładania przez stronę należytej wagi do załatwiania własnych spraw. Podnoszony przez wnioskodawcę fakt częstej nieobecności w kraju oraz związany z tym brak możliwości odbierania kierowanych do niego przesyłek z sądu był ubezpieczonemu znany i dlatego winien on podjąć próbę rozwiązania tego problemu. Mógł np. ustanowić pełnomocnika do doręczeń, który informowałby go o nadchodzącej do strony korespondencji. Tego jednak wnioskodawca nie uczynił, a Sąd nie miał obowiązku wielokrotnego doręczania mu pism.

Wobec powyższego Sąd przyjął, iż w przedmiotowej skardze brak jest okoliczności decydujących o jej oparciu na ustawowej podstawie uzasadniającej żądanie wznowienia postępowania. Podkreślił przy tym, iż wbrew twierdzeniom żalącego przyczyną odrzucenia skargi nie było uznanie, iż powód nie uprawdopodobnił okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania, lecz właśnie wspomniany wyżej brak oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia.

Względem postanowienia odrzucającego odwołanie A.S. od decyzji organu rentowego z dnia 24 października 2016 r. Sąd Apelacyjny stwierdził, iż Sąd Okręgowy słusznie uznał, że w świetle art. 477⁹ § 3 k.p.c. zaistniały podstawy do odrzucenia przedmiotowego odwołania. Nie sposób bowiem przyjąć, że przekroczenie terminu przez wnioskodawcę nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych. Gdyby ubezpieczony był osobą należycie dbającą o własne, życiowo ważne sprawy, zapoznałby się dokładnie z pouczeniem zawartym na zaskarżonej decyzji i dotrzymał terminu do wniesienia odwołania. Przekonanie strony o innym terminie zaskarżenia decyzji nie usprawiedliwia opóźnień w tym zakresie. Takie stanowisko jest tym bardziej uzasadnione, że nie była to pierwsza decyzja ZUS, od której odwoływał się A.S. Powinien zatem mieć świadomość długości terminów

określonych w ustawie, konieczności ich dotrzymania oraz skutków przekroczenia.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.

A. S. złożył zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 września 2017 r., o oddaleniu zażalenia w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania, wnosząc o:

1) zmianę zaskarżonego postanowienia w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania poprzez wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 7 lipca 2017 r., sygn. akt VIII U .../16,

2) zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania.

Powyższemu postanowieniu zarzucił naruszenie:

1) art. 403 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 i w zw. z art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy w [...] w sprawie o sygn. akt VIII U 155/16 wnioskodawca uzyskał zaświadczenie o zatrudnieniu, PITy za lata 2015, RFLO, protokoły pokontrolne, w których posiadaniu do tego momentu był pracodawca wnioskodawcy, a które potwierdzają, iż wnioskodawca w sposób rzeczywisty świadczył pracę na terenie Słowacji, dodatkowo w wymiarze większym niż marginalny, a zatem pojawiły się nowe środki dowodowe, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu,

2) art. 410 § 1 w związku z art. 401 pkt 2 i art. 403 § 2 k.p.c. przez niezasadne uznanie, że skarga wnioskodawcy nie została oparta na ustawowej podstawie, a on sam nie został pozbawiony możliwości działania, co skutkowało niezasadnym odrzuceniem jego skargi o wznowienie postępowania.

W pierwszej kolejności skarżący podniósł, iż jego zdaniem przedmiotem badania w świetle przesłanek określonych w art. 410 k.p.c. nie jest to, czy wskazana podstawa wznowienia faktycznie istnieje i czy jest merytorycznie

uzasadniona, lecz jedynie to, czy skarżący wskazał podstawę odpowiadającą jednej z ustawowych przesłanek wznowienia postępowania. Zgodnie z orzecznictwem skarga o wznowienie postępowania nie opiera się na ustawowej podstawie w rozumieniu tego przepisu zarówno wtedy, gdy przytoczona w niej podstawa nie odpowiada wzorcowi którejkolwiek z podstaw wznowienia (art. 401, art. 401¹, art. 403 k.p.c.) jak i wówczas, gdy podstawa ta odpowiada wprawdzie temu wzorcowi, lecz w rzeczywistości nie wystąpiła. Ten dominujący pogląd przyjmuje, że badanie oparcia skargi na ustawowej podstawie nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa rzeczywiście istnieje. Odmienne stanowisko przyjmuje natomiast, że na tym etapie postępowania ocena podstaw skargi ogranicza się do ustalenia, czy skarżący wskazuje podstawę wznowienia odpowiadającą jednej z podanych w kodeksie postępowania cywilnego, a zatem badanie następuje jedynie od strony formalnej.

Zdaniem A.S., jego skarga została oparta na ustawowej podstawie. Został on bowiem pozbawiony możliwości działania w swojej sprawie. Wnioskodawca dowiedział się o wydanym w dniu 23 czerwca 2016 r. wyroku Sądu Okręgowego w [...] dopiero w dniu 3 października 2016 r., kiedy to otrzymał korespondencję z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w [...] dotyczącej sporządzenia z urzędu dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych wobec prawomocnego orzeczenia, o którym mowa powyżej. Skarżący natomiast ani w swojej skrzynce pocztowej, ani także w drzwiach od mieszkania nie znalazł awiza, które winno być mu pozostawione wobec braku obecności w chwili podejmowania próby dostarczenia korespondencji pocztowej. Pomimo, iż wnioskodawca często przebywa za granicą, to jednak pozostawione listy tudzież awiza zawsze znajdowały się w skrzynce pocztowej. W tym wypadku tak się jednak nie stało.

W ocenie wnioskodawcy Sąd zgeneralizował i uprościł sytuację, która miała miejsce w przedmiotowej sprawie. Jego zdaniem dopełnił on wszystkich formalności wysyłając korespondencję, która *de facto* nigdy nie została odebrana przez A.S.. Nie można bowiem uznać, że pieczętki z datą awizacji przesyłki świadczą bezwzględnie o tym, że druk awiza został pozostawiony przez listonosza w miejscu zamieszkania wnioskodawcy. Takie okoliczności sprawiają, iż

krzywdzącym jest ocena Sądu, zdaniem którego argumentacja wnioskodawcy w zakresie niedoręczenia przesyłki jest wyłącznie jego zaniedbaniem. W przedmiotowej sprawie wnioskodawca nie miał możliwości zapoznania się z treścią zawiadomienia, przez co w konsekwencji nie uczestniczył nawet w rozprawie sądowej, co z pewnością potwierdza zupełny brak wiedzy na temat jej terminu. Bezsprzecznym więc jest, że wnioskodawca nie mógł na bieżąco nadzorować swojej sprawy w Sądzie. Wskazanie pozbawienia możliwości działania jako podstawy wznowienia postępowania będącej skutkiem naruszenia przepisów prawa, nakładało na skarżącego obowiązek określenia sytuacji, w której z przyczyny leżącej poza jego osobą nie mógł on brać udziału w sprawie. Chodzi zatem o takie pozbawienie możliwości działania, które utożsamiane jest z podstawą nieważności postępowania, określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c. Przytoczone przez skarżącego okoliczności w jego ocenie zdecydowanie wpisują się w powyższe wymagania, wskazując na istnienie podstawy przewidzianej art. 401 pkt 2 k.p.c.

Sąd Apelacyjny w [...] w ocenie wnioskodawcy zupełnie niesłusznie skupił się jedynie na jednym, nowym dowodzie wskazanym przez skarżącego, tj. na zeznaniach prezesa zarządu M. s.r.o, M. S., zarzucając przy tym, iż inicjatywę dowodową w tym zakresie należało podjąć dużo wcześniej aniżeli na etapie skargi o wznowienie. Nie należy jednak zapominać, że skarżący przedstawił szereg nowych dowodów, które jednoznacznie świadczą, że wykonywał on pracę na terenie Słowacji i że była ona pracą o charakterze niemarginalnym. Zeznania prezesa zarządu M. sr.r.o. miały być niejako uzupełnieniem dowodów, które wnioskodawca przedstawił na etapie skargi o wznowienie postępowania. Dokumenty takie jak zaświadczenie o zatrudnieniu czy też protokoły pokontrolne, których wnioskodawca nie miał możliwości przedstawić stanowiły jednoznacznie nowy dowód w sprawie, który w toku pierwotnego procesu nie był w stanie przedłożyć, a które zupełnie przez Sąd zostały na obecnym etapie pominięte - a przecież stosownie do art. 403 § 2 k.p.c., podstawą wznowienia nie może być każda nowa okoliczność, lecz tylko taka, która dotyczy przedmiotu sporu, istniała już w trakcie zakończonego postępowania i nie została wówczas przytoczona, gdyż była stronie nieznana i miała dla niej wtedy charakter nieujawnialny. Z kolei nowy środek dowodowy w znaczeniu tego przepisu, to dowody wykryte, a więc takie,

które istniały już w czasie trwania prawomocnie zakończonego postępowania, z których strona nie mogła skorzystać, gdyż były dla niej nieznane i wówczas nieujawnione.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie ma uzasadnionych podstaw.

Jako podstawę wznowienia postępowania A. S. wskazał wymienione w art. 403 § 2 k.p.c. późniejsze wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Takim środkiem dowodowym jest w jego ocenie dokumentacja pracownicza związana z zatrudnieniem u słowackiego pracodawcy, której wydania do tej pory pracodawca odmawiał. Tymczasem późniejsze wykrycie okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy może stanowić podstawę wznowienia postępowania tylko wówczas, gdy przedmiotowe fakty istniały przed uprawomocnieniem się wyroku, ale nie były stronie znane lub dowody istniały w trakcie zakończonego postępowania, ale nie były objęte materiałem sprawy, ponieważ strona nie wiedząc o nich, nie mogła z nich skorzystać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2004 r., sygn. akt V CZ 2/04, LEX nr 1232821). Taka sytuacja nie miała jednakże miejsca w niniejszej sprawie. Dowody przedłożone wraz ze skargą o wznowienie A. S. mógł przedstawić w toku wcześniejszego postępowania, albowiem już wtedy wiedział o ich istnieniu. Nie zmienia tego nawet okoliczność odmowy ich wydania przez zagranicznego pracodawcę. Słusznie bowiem zważył Sąd Apelacyjny, iż w takiej sytuacji możliwe było złożenie przez A.S. wniosku o zażądanie jego dokumentacji pracowniczej przez Sąd bezpośrednio od zatrudniającej go Spółki. Jak nadto równie trafnie podał Sąd, wnioskodawca mógł również wnosić o przesłuchanie Prezesa Zarządu Spółki M., który to wniosek został złożony dopiero w skardze o wznowienie postępowania. W trakcie procesu A. S. nie wystąpił ze wskazaną inicjatywą dowodową. Jak natomiast wskazuje się w orzecznictwie, niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie

zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby ich powołania strona tego nie uczyniła (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2017 r., I UZ 33/17, LEX nr 2420346). Z tych względów aktualne składanie przedmiotowych wniosków dowodowych nie może być uznane za spełnienie przesłanki, o której mowa w art. 403 § 2 k.p.c. Należy się przy tym zgodzić z Sądem Apelacyjnym, że instytucja wznowienia postępowania nie może służyć ani naprawianiu błędów popełnionych przez stronę w toku pierwotnego procesu, ani stwarzaniu szansy na kolejne rozpoznanie sprawy wobec wcześniejszej bierności odwołującego się od decyzji organu rentowego.

Nie sposób ponadto przyjąć w ślad za skarżącym, jakoby został on pozbawiony możliwości działania w postępowaniu toczącym się w sprawie sygn. akt VIII U .../16. Pozbawienie możliwości działania w procesie w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c. oznacza całkowite pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw, a więc znalezienie się przez stronę w takiej sytuacji, która uniemożliwiała, a nie tylko utrudniała, popieranie przed sądem dochodzonych żądań lub obronę przed zarzutami strony przeciwnej (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 1 października 1998 r., I PKN 359/98, OSNAPiUS 1999 nr 21, poz. 681). Uściślając, pozbawienie strony możliwości działania polega na tym, że z powodu wadliwości proceduralnych sądu, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, strona nie mogła brać udziału w całym postępowaniu lub istotnej jego części (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, LEX nr 36068 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 6/12, LEX nr 1231332). Trafnie zatem Sąd zauważył, że powołany przepis art. 401 pkt 2 k.p.c. zakłada, że strona nie mogła wziąć udziału w postępowaniu na skutek nieprawidłowego procedowania sądu i dlatego nie miała świadomości, iż doszło do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Natomiast w sprawie o sygn. akt VIII U .../16 wnioskodawca został prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy, która odbyła się w dniu 23 czerwca 2016 r. Nie podjął jednak kierowanej do niego korespondencji i nie stawił się na posiedzeniu Sądu. Sąd prawidłowo ocenił, że niebranie przez A.S. udziału w postępowaniu nie wynikało z uchybień Sądu, lecz

nieprzykładania przez stronę należytej wagi do załatwiania własnych spraw - podnoszony przez wnioskodawcę fakt częstej nieobecności w kraju oraz związany z tym brak możliwości odbierania kierowanych do niego przesyłek z sądu był ubezpieczonemu znany i dlatego winien on podjąć próbę rozwiązania tego problemu. W istocie, mógł np. ustanowić pełnomocnika do doręczeń, który informowałby go o nadchodzącej korespondencji. Co się zaś tyczy podkreślonej w zażaleniu okoliczności braku awiza w skrzynce pocztowej, zauważyć należy, że w razie jej faktycznego zaistnienia należałoby podnieść ją we wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności, tymczasem taki wniosek w ogóle nie został złożony.

Podkreślenia jednak w tym miejscu wymaga, iż - jak podał Sąd - przyczyną odrzucenia skargi nie było uznanie, że powód nie uprawdopodobnił okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania, lecz brak oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia. Zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanego terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. Składający zażalenie wyraził pogląd, iż przedmiotem badania w świetle przesłanek określonych w art. 410 k.p.c. nie jest to, czy wskazana podstawa wznowienia faktycznie istnieje i czy jest merytorycznie uzasadniona, lecz jedynie to, czy skarżący wskazał podstawę odpowiadającą jednej z ustawowych przesłanek wznowienia postępowania, co ma oznaczać, że na etapie postępowania ocena podstaw skargi ogranicza się do ustalenia, czy skarżący wskazuje podstawę wznowienia odpowiadającą jednej z podanych w kodeksie postępowania cywilnego, a zatem badanie następuje jedynie od strony formalnej. Jak jednak przyjęto w orzecznictwie Sądu Najwyższego, skarga o wznowienie postępowania nie opiera się na ustawowej podstawie w rozumieniu tego przepisu zarówno wtedy, gdy przytoczona w niej podstawa nie odpowiada wzorcowi którejkolwiek z podstaw wznowienia (art. 401, art. 401¹, art. 403 k.p.c.), jak i wówczas, gdy podstawa ta odpowiada wprawdzie temu wzorcowi, lecz w rzeczywistości nie wystąpiła (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2012 r., I CZ 35/12, LEX nr 1214537). Sąd Apelacyjny słusznie przyjął więc za Sądem pierwszej instancji, że przedmiotowa skarga nie może być uznana za opartą na wymaganej ustawowej

podstawie. Zgodnie z poglądami zawartymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający ustawie – jak miało to miejsce w sprawie niniejszej - nie oznacza, iż skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, że podnoszona podstawa nie zachodzi. Taka skarga podlega odrzuceniu na posiedzeniu niejawnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1999 r., sygn. akt II UKN 174/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 133 oraz z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNCP 1968, z. 8-9, poz. 154). Ten dominujący pogląd przyjmuje, że badanie oparcia skargi na ustawowej podstawie nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa rzeczywiście istnieje. Skoro jednak, jak wskazano wyżej, powołana przez składającego zażalenie podstawa w postaci późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu lub w postaci pozbawienia strony możliwości działania, z całą pewnością nie zaistniała, skarga podlegała odrzuceniu. W konsekwencji należało stwierdzić, iż powołane w zażaleniu zarzuty nie znajdują potwierdzenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

kc